सन २०२०-२१ मध्ये कृषि उन्नती योजना-राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान-वाणिज्यिक पिकांकरिता (कापूस, ऊस) उर्वरीत वार्षिक कृती आराखड्यास प्रशासकीय मान्यता प्रदान करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन

कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : राअसू-२०२०/प्र.क्र.३४/४-अे.

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय विस्तार, मुंबई - ४०० ०३२

दिनांक : ०१ ऑक्टोबर, २०२०

संदर्भ:-

१. कृषि, सहकार व शेतकरी कल्याण विभाग, कृषि व शेतकरी कल्याण मंत्रालय, भारत सरकार यांचे पत्र क्र. F.No.३-१/२०२०-CU-IV दि. ३०.०४.२०२०
२. कृषी आयुक्तालयाचे पत्र क्र.No.CoA/Extn३/Cotton/AAP २०-२१/५२/२०, दि. ०५.०५.२०२०
३. कृषी आयुक्तालयाचे पत्र क्र.No.CoA/Extn३/Scane/AAP २०-२१/५३/२०, दि. ०५.०५.२०२०
४. कृषि व पदुम विभाग पत्र No. AAP-२०१९/CR No. ३७/२A, दि. १३.०५.२०२०
५. कृषि, सहकार व शेतकरी कल्याण विभाग, कृषि व शेतकरी कल्याण मंत्रालय, भारत सरकार यांचे पत्र क्र. No.२-९/२०२० uCU-IV दि. १८.०५.२०२०
६. कृषी आयुक्तालयाचे पत्र जा.क्र.विप्र३/रा.अ.सु.अ.ऊस/योजना/६४/२०, दि.२०/०५/२०२०
७. कृषी आयुक्तालयाचे पत्र जा.क्र.विप्र३/रा.अ.सु.अ.ऊस/योजना/६५/२०, दि.२८/०५/२०२०
८. कृषी आयुक्तालयाचे पत्र जा.क्र.विप्र३/रा.अ.सु.अ.ऊस/योजना/६६/२०, दि.०२/०६/२०२०
९. कृषि व पदुम विभागाचा शासन निर्णय क्र .राअसु-२०२०/प्र.क्र.३४/४-अे, दि.०४/०६/२०२०
१०. कृषी आयुक्तालयाचे पत्र जा.क्र.विप्र३/राअसुअ ऊस/योजना/२३७१३/२०, दि.२५/०९/२०२०

प्रस्तावना :-

कृषि आयुक्तालयाने संदर्भाकीत २ व ३ च्या पत्रान्वये सन २०२०-२१ करिता राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान-वाणिज्यिक पिकांकरिता राज्य शासनास मंजूर झालेल्या नियत वाटपाच्या (Allocation) मर्यादेत एकूण रु. ८९९.१६ लाख (रुपये आठ कोटी नव्याण्णव लाख सोळा हजार फक्त) रकमेचा वार्षिक कृती आराखडा केंद्र शासनाच्या मंजूरीस्तव सादर केला होता. केंद्र शासनाने संदर्भाकीत दिनांक १८/०५/२०२० रोजीच्या पत्रान्वये एकूण रु. ८९८.६६ लाख रकमेच्या वार्षिक कृती आराखडयास मान्यत प्रदान केली आहे. त्यानुषंगाने राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा

अभियान सन २०२०-२१ साठी वाणिज्यिक पिकांकरिता (कापूस, ऊस) वार्षिक कृती आराखड्यास क्रमांक ९ च्या संदर्भाधीन शासन निर्णयान्वये रु. **३१३.५८ लाखास** प्रशासकीय मान्यता प्रदान करण्यात आली आहे,

तथापि, केंद्र शासनाने राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियानातंर्गत वाणिज्यिक पिकांकरिता (कापूस, ऊस) करीता सन २०२०-२१ या वर्षाचा पहील्या हप्त्यासाठी रु. २६९.६० लाख इतका व रु १६३.९७ लाख इतका पुनर्जिवीत निधी असा एकुण रु.४३३.५७ लाख निधी राज्य शासनास उपलब्ध करून देण्यात आलेला आहे.

सन २०२०-२१ मध्ये रब्बी हंगाम २०२०-२१ च्या पार्श्वभुमीवर राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियानाची अमंलबजावणी करणे आवश्यक आहे. त्यासाठी राज्य हिस्स्याच्या निधीची आवश्यकता भासणार आहे. त्यानुषंगाने सन २०२०-२१ करिता राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियानातंर्गत **केंद्र शासनाकडून पहिल्या हप्त्यापोटी व पुर्नजिवित करून देण्यात निधीच्या समप्रमाणात राज्य हिस्स्याच्या निधी सह यापुर्वी देण्यात आलेल्या प्रशासकीय मान्यते व्यतीरीक्त** राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान सन २०२०-२१ अतंर्गत वाणिज्यिक पिकांकरिता (कापूस, ऊस) करीता रु. ४३८.७५ लाखाच्या **उर्वरीत कार्यक्रमास** प्रशासकीय मान्यता प्रदान करण्याबाबत शासन पुढीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे.

शासन निर्णय :

१. सन २०२०-२१ करिता कृषि उन्नती योजना- राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान- वाणिज्यिक पिकांकरिता (कापूस, ऊस) उर्वरीत रु. ४३८.७५ लाख निधीच्या वार्षिक कृती आराखड्यास सन २०२०-२१ करिता प्रशासकीय मान्यता प्रदान करण्यात येत आहे.

२. सदर वार्षिक कृती आराखड्यामधील पिकनिहाय तसेच घटक/उपघटक निहाय मंजूर आर्थिक व भौतिक लक्ष्यांकाचे विवरण सोबतच्या परिशिष्ट “अ” मध्ये नमूद केले आहे. सदर अभियानाची केंद्र व राज्याच्या ६०:४० आर्थिक सहभागाच्या प्रमाणात अमलबजावणी करण्यात यावी, त्यानुषंगाने अभियानातंर्गत केंद्र व राज्य शासनाच्या पिकनिहाय आर्थिक सहभागाचा तपशील पुढीलप्रमाणे आहे.

रु. (लाख)

अ. क्र.	राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान अंतर्गत वाणिज्यिक पिके	केंद्र हिस्सा (६०%)	राज्य हिस्सा (४०%)	एकूण
१	कापूस	१२६.३८	८४.२५	**२१०.६३**
२	ऊस	१३६.८७	९१.२५	**२२८.१२**
	एकूण	**२६३.२५**	**१७५.५०**	**४३८.७५**

३. सदर अभियानाच्या अमलबजावणीकरिता केंद्र व राज्य हिश्श्याच्या निधी ६०:४० प्रमाणात वेळोवेळी अर्थसंकल्पीय वितरण प्रणालीद्वारे आयुक्त (कृषि) यांना उपलब्ध करून देण्यात येईल. सदर निधी केंद्र व राज्य हिश्श्याच्या पुढील लेखाशीर्षाखाली सन २०२०-२१ करिता करण्यात आलेल्या अर्थसंकल्पीय तरतुदीतून खर्ची टाकण्यात यावा-

केंद्र/राज्य हिस्सा	लेखशिर्ष सर्वसाधारण प्रवर्ग	
	कापूस	**ऊस**
केंद्र हिस्सा	**मागणी क्रमांक डी-३** २४०१- पीक संवर्धन १०८, वाणिज्यीक पिके (०१) (०२) राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान- कापूस (केंद्र हिस्सा ६०%) (केंद्र पुरस्कृत योजना) (२४०१ २५४२) (योजनांतर्गत) (दत्तमत) ३३, अर्थसहाय्य	**मागणी क्रमांक डी-३** २४०१- पीक संवर्धन १०८, वाणिज्यीक पिके (०२) (०८) राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान- ऊस (केंद्र हिस्सा ६०%) (केंद्र पुरस्कृत योजना) (२४०१ ४०५१) (योजनांतर्गत) (दत्तमत) ३३, अर्थसहाय्य
राज्य हिस्सा	**मागणी क्रमांक डी-३** २४०१- पीक संवर्धन १०८, वाणिज्यीक पिके (०१) (१६) राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान- कापूस (राज्य हिस्सा ४०%) (केंद्र पुरस्कृत योजना) (२४०१ A२५२) (योजनांतर्गत) (दत्तमत) ३३, अर्थसहाय्य	**मागणी क्रमांक डी-३** २४०१- पीक संवर्धन १०८, वाणिज्यीक पिके (०२) (११) राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान- ऊस (राज्य हिस्सा ४०%) (केंद्र पुरस्कृत योजना) (२४०१ A२४३) (योजनांतर्गत) (दत्तमत) ३३, अर्थसहाय्य

केंद्र/राज्य हिस्सा	अनुसूचीत जाती प्रवर्ग	
	कापूस	ऊस
केंद्र हिस्सा	**मागणी क्रमांक एन-३** २४०१- पीक संवर्धन १०८, वाणिज्यिक पिके (००) (७८९)-अनुसूचित जाती उपयोजना, (०१) (०७) कृषि उन्नती योजना-राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान- कापूस (केंद्र हिस्सा ६०%) (केंद्र पुरस्कृत योजना) (२४०१B१४१) (योजनांतर्गत) (दत्तमत) ३३, अर्थसहाय्य	**मागणी क्रमांक एन -३** २४०१- पीक संवर्धन १०८ वाणिज्यिक पिके (००)(७८९)-अनुसूचित जाती उपयोजना, (०१) (०५) कृषि उन्नती योजना-राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान- ऊस (केंद्र हिस्सा ६०%) (केंद्र पुरस्कृत योजना) (२४०१ B१२३) (योजनांतर्गत) (दत्तमत) ३३, अर्थसहाय्य
राज्य हिस्सा	**मागणी क्रमांक एन -३** २४०१- पीक संवर्धन १०८, वाणिज्यिक पिके (००)) ७८९)अनुसूचित जाती उपयोजना, (०१) (०८) कृषि उन्नती योजना-राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान- कापूस (राज्य हिस्सा ४०%) (केंद्र पुरस्कृत योजना) (२४०१ B१५२) (योजनांतर्गत) (दत्तमत) ३३, अर्थसहाय्य	**मागणी क्रमांक एन -३** २४०१- पीक संवर्धन १०८, वाणिज्यिक पिके (००)) ७८९) अनुसूचित जाती उपयोजना, (०१)(०६) कृषि उन्नती योजना-राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान- ऊस (राज्य हिस्सा ४०%) (केंद्र पुरस्कृत योजना) (२४०१ B१३२) (योजनांतर्गत) (दत्तमत) ३३, अर्थसहाय्य

केंद्र/राज्य हिस्सा	अनुसूचीत जमाती प्रवर्ग	
	कापूस	ऊस
केंद्र हिस्सा	**मागणी क्रमांक टी-५** २४०१- पीक संवर्धन ७९६, जनजाती क्षेत्र उपयोजना (०१) (२३) कृषि उन्नती योजना-राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान-वाणिज्यिक पिके- कापूस (केंद्र हिस्सा ६०%) (केंद्र पुरस्कृत योजना) (२४०१A५७५) (योजनांतर्गत) (दत्तमत) ३३, अर्थसहाय्य	**मागणी क्रमांक टी-५** २४०१- पीक संवर्धन ७९६, जनजाती क्षेत्र उपयोजना (०१) (२५) कृषि उन्नती योजना-राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान-वाणिज्यिक पिके- ऊस (केंद्र हिस्सा ६०%) (केंद्र पुरस्कृत योजना) (२४०१A५९३) (योजनांतर्गत) (दत्तमत) ३३, अर्थसहाय्य
राज्य हिस्सा	**मागणी क्रमांक टी-५** २४०१- पीक संवर्धन ७९६, जनजाती क्षेत्र उपयोजना (०१) (२४) कृषि उन्नती योजना-राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान-वाणिज्यिक पिके- कापूस (केंद्र हिस्सा ४०%) (केंद्र पुरस्कृत योजना) (२४०१A५८४) (योजनांतर्गत) (दत्तमत) ३३, अर्थसहाय्य	**मागणी क्रमांक टी-५** २४०१- पीक संवर्धन ७९६, जनजाती क्षेत्र उपयोजना (०१) (२६) कृषि उन्नती योजना-राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान-वाणिज्यिक पिके- ऊस (केंद्र हिस्सा ४०%) (केंद्र पुरस्कृत योजना) (२४०१A६०१) (योजनांतर्गत) (दत्तमत) ३३, अर्थसहाय्य

४. केंद्र शासनाने कृषि उन्नती योजना-राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियानंतर्गत विहित केल्याप्रमाणे अनुसूचीत जाती, अनुसूचीत जमाती तसेच महिला शेतकरी लाभार्थ्यांना सदर योजनेंतर्गत लाभ देण्यात यावा.

५. केंद्रीय कृषि मंत्रालयाने राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियानांतर्गत राज्य शासनास सन २०१९-२० करीता संदर्भांकित दि.१८.०५.२०२० रोजीच्या पत्रान्वये दिलेल्या प्रशासकीय मान्यतेनुसार, तसेच चालु वर्षी अभियानाकरीता मंजूर केलेल्या कृति आराखड्यानुसार आणि वेळोवेळी केंद्रीय कृषि मंत्रालयाने दिलेल्या दिशानिर्देशानुसार सदर अभियानाची अंमलबजावणी करणे बंधनकारक राहील. याबाबत संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण) यांनी राज्यस्तरावरून अभियानाचे संनियंत्रण करावे, त्याचप्रमाणे अभियानाच्या प्रभावी अंमलबजावणी व संनियंत्रणाकरीता वेळोवेळी अधिनस्त कार्यालयांना निर्देशित करावे.

६. राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियानाच्या विविध घटकांतर्गत लाभार्थी शेतकरी निवडतेवेळी अल्प व अल्यल्प भुधारक शेतक-यांना वा शेतक-यांच्या गटांना प्राधान्य देण्यात यावे तसेच, शेतक-यांचे अर्ज मागवून पारदर्शक पध्दतीने लाभार्थ्यांची निवड करावी.

७. या अभियानांतर्गत विविध निविष्ठांच्या खरेदीसाठी (खते, औषधे, बियाणे, रोपे, यंत्र/औजारे इ.) शासनाच्या प्रचलित धोरणानुसार थेट लाभार्थ्यांच्या बँक खाती अनुदान जमा करण्यात (Direct Benefit Transfer) यावे. सदर निविष्ठांची खुल्या बाजारातून खरेदी करण्याचे स्वातंत्र्य लाभार्थ्यांना राहील तथापि, या अभियानांतर्गत शासकीय संस्थांनी/शासनाच्या सार्वजनिक उपक्रमांनी उत्पादीत केलेल्या निविष्ठांचा पुरवठा करण्यात येत असल्यास संदर्भांकित शासन निर्णय दि.१९.०४.२०१७ नुसार कार्यवाही करण्यात यावी.

८. संबंधित जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिका-यांनी/तालुका कृषि अधिका-यांनी अभियानाकरीता लाभार्थ्यांची निवड करुन अभियानांतर्गत समाविष्ट कार्यक्रम राबविण्याच्या दृष्टीने लाभार्थ्याची यादी तालुका स्तरावर संकलित करावी. सदर यादीमध्ये शेतक-याचे नाव, गाव, सर्वे/गट क्रमांक या बाबींसह, मोबाईल/दुरध्वनी क्रमांक इ. बाबीची माहीती संकलित करण्यात यावी. त्याचप्रमाणे अभियानांतर्गत निवडण्यात आलेल्या लाभार्थ्यांची यादी निधी प्रात्प झाल्यापासून १५ दिवसांमध्ये कृषि विभागाच्या संकेतस्थळावर उपलब्ध करुन देण्याची जबाबदारी संबंधित जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिका-यांची राहील.

९. सदर लाभार्थ्यांच्या यादीनुसार सर्व लाभार्थी शेतक-यांच्या शेतावर हाती घेण्यात आलेल्या कार्यक्रमाची प्रत्यक्ष तपासणी त्या-त्या गावातील कृषि सहायकांनी करावयाची असून, त्यांनी आपला अहवाल तालुका कृषि अधिका-यामार्फत जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिका-यांना सादर करावयाचा आहे. त्याचप्रमाणे कृषि सहायकांचे अहवाल प्राप्त होताच सदर कार्यक्रमांतर्गत राबवीण्यात आलेल्या कामांच्या पर्यवेक्षीय तपासणीचे उचित प्रमाण संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण) यांनी मार्गदर्शक सूचनेमध्ये विहीत करावे.

१०. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतेस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२०१००११७३८४५३५०१ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकीत करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

Sugriv Sambhaji Dhapate

Digitally signed by Sugriv Sambhaji Dhapate
DN: c=IN, o=Government Of Maharashtra, ou=Agriculture And ADF Department, postalCode=400032, st=Maharashtra, 2.5.4.20=d02297f9b5e889636956e39bfae4ea112e908c0e9a7e572d4190f9709a817f51, serialNumber=fc102de27dc1b41e747ac6cbb491c4209459c3cf340720ea98fd1d95b19c9f65, cn=Sugriv Sambhaji Dhapate
Date: 2020.10.01 17:40:45 +05'30'

(सु. सं. धपाटे)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति:-

१. मा. मंत्री (कृषि) यांचे स्वीय सहायक ,मंत्रालय, मुंबई.
२. मा. राज्य मंत्री (कृषि) यांचे स्वीय सहायक ,मंत्रालय, मुंबई.
३. मा.विरोधी पक्ष नेता ,विधानसभा ,विधानमंडळ सचिवालय ,मुंबई
४. मा.विरोधी पक्ष नेता ,विधानपरिषद ,विधानमंडळ सचिवालय ,मुंबई
५. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई
६. अपर मुख्य सचिव (नियोजन), नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
७. सचिव (कृषि) ,कृषि व पदुम विभाग ,मंत्रालय, मुंबई.
८. आयुक्त (कृषी), कृषी आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
९. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ, अकोला.
१०.संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण), कृषी आयुक्तालय, साखर संकुल, शिवाजीनगर, पुणे.
११.सर्व विभागीय कृषी सहसंचालक
१२.सर्व जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी
१३.महालेखाकार (स्थानिक निकाय लेखा परिक्षा व लेखा), मुंबई.
१४.महालेखापाल (लेखा परिक्षा), महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपुर
१५.महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपुर
१६.सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य
१७.सहायक संचालक (लेखा-१), कृषी आयुक्तालय, पुणे
१८. वित्त विभाग (कार्या. व्यय-१ / अर्थसंकल्प - १३), मंत्रालय, मुंबई
१९.निवड नस्ती-४अे.

परिशिष्ट १					
२०२०-२१ -राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियानातंर्गत कापूस विकास करिता उर्वरीत कार्यक्रमाच्या प्रशासकीय मंजूरीसाठी प्रस्तावित वार्षिक कृती आराखडा					
अ.क्र.	बाब / घटक	परिमाण (एकक)	अनुदान दर	भौतिक लक्षांक	आर्थिक लक्षांक (रु. लाख)
१	पिक संरक्षण औषधे व बायो एजंट्सचे वितरण	हेक्टर	प्रत्यक्ष खर्चाच्या ५० टक्के कमाल रू. ५००/- प्रति हेक्टर	२००००	१००.००
२	कॉटन श्रेडर (ट्रॅक्टर चलित-३५ एचपी पेक्षा जास्त)	संख्या	अ.जा., अ.ज., महिला साठी यंत्राच्या किमतीच्या ५० टक्के अथवा १ लाख पैकी जे कमी असेल ते	४१	४१.००
			सर्वसाधारण प्रवर्गासाठी यंत्राच्या किमतीच्या ४० टक्के अथवा ०.८० लाख पैकी जे कमी असेल ते	६५	५२.००
३	प्रलंबित दायित्व				१७.६३
				एकूण	**२१०.६३**

परिशिष्ट २					
२०२०-२१ -राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियानातंर्गत ऊस विकास करिता उर्वरीत कार्यक्रमाच्या प्रशासकीय मंजूरीसाठी प्रस्तावित वार्षिक कृती आराखडा					
अ.क्र	बाब / घटक	परिमाण (एकक)	अनुदान दर	भौतिक लक्षांक	आर्थिक लक्षांक (रु. लाख)
१	एक डोळा पट्टा पध्दतीचा अवलंब व आंतरपीक प्रात्यक्षिके	हेक्टर	रु.९०००/-प्रति हेक्टर	१७१०	१५३.९०
२	पीक संरक्षण औषधे व बायो-एजंटस चे वितरण	संख्या	किमतीच्या ५०% किंवा रुपये ५०० प्रति हेक्टर पैकी जे कमी असेल ते	४१२४	२०.६२
३	राज्यस्तरीय प्रशिक्षण	संख्या	रु.४००००/-प्रति प्रशिक्षण	४	१.६०
४	शुगरकेन लिफ श्रेडर (ट्रॅक्टर चलित-३५ एचपी पेक्षा जास्त)	संख्या	अ.जा., अ.ज., महिला साठी यंत्राच्या किमतीच्या ५० टक्के अथवा १.२५ लाख पैकी जे कमी असेल ते	२४	३०.००
			सर्वसाधारण प्रवर्गासाठी यंत्राच्या किमतीच्या ४० टक्के अथवा १ लाख पैकी जे कमी असेल ते	२२	२२.००
			एकूण		**२२८.१२**